

scen utan gränser

rajaton näyttämö

**Avsiktsförklaring för fortsatt och fördjupad samverkan
mellan Finland och Sverige
avseende scenkonstverksamhet 2011–2013**

Scen utan gränser – Rajaton näyttämö

– en bilateral plattform för branschutveckling och samverkan mellan Finland och Sverige

Syftet med denna avsiktsförklaring är att skapa en gemensam grund för samarbetsparterna, där organisationernas vision och avsikt med ett kommande samarbete förtydligas. Detta dokument är inte en handlingsplan eller samarbetsavtal. Avsiktsförklaringen är ett första steg till en dokumenterad samarbetsprocess.

Syftet med samarbetet

Avsiktsförklaringen avser en bilateral kulturplattform för branschutveckling och samverkan mellan Sverige och Finland. De båda ländernas regionala, nationella och internationella kulturpolitiska och språkpolitiska mål är grunden för avsiktsförklaringen (*se visionsdokumenten nedan*).

Kultursektorn står både internationellt och i Norden inför stora framtida utmaningar gällande ekonomi, verksamhetsmodeller, teknikutveckling och en snabbt förändrad demografi. Genom ett bilateralt samarbete har vi bättre chanser att reflektera över, utbyta kunskap och initiera projekt och modeller som kan svara mot några av dessa utmaningar.

Samarbetet koordineras av Riksteatern i Sverige och Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland i Finland. Plattformen är öppen för hela branschen.

Bakgrund

Sedan 2004 har ett aktivt samarbete mellan Riksteatern och de finländska teatrarna resulterat i ett Gästspelsutbyte mellan Sverige och Finland.

Märkesåret 2009 hade som syfte att stärka samhörigheten mellan Finland och Sverige och rikta blicken framåt och fördjupa det bilaterala samarbetet mellan länderna.

I slutdokumentet från det samfälliga regeringsmötet i Tavastehus framkom en förnyad satsning på att stärka samhörigheten mellan de båda länderna. Genom ett fördjupat samarbete ville man stärka de

båda ländernas ekonomier och konkurrenskraft. Detta genom en ambitiös inriktning på forskning och innovation samt genom att knyta de båda ländernas kulturliv, arbetsmarknader och näringsliv tätare samman.

Märkesåret och mötet i Tavastehus öppnade för samverkan och utbyte inom många sektorer och ligger till grund för det nu påbörjade branschutvecklingssamarbetet mellan länderna. Den 22 oktober 2010 skrev åtta¹ finländska teatrar, Riksteatern och Uusi Teatteri under en avsiktsförklaring om en fortsatt och fördjupat samverkan avseende scenkonstverksamhet för 2011–2013.

Fortsatta samtal har förts med branschen och scenkonstinstitutioner för att skapa och möjliggöra en hållbar och samverkande branschutveckling mellan länderna samt ta utvecklingen av samarbetet vidare. Genom denna reviderade avsiktsförklaring utvidgar vi samarbetsplattformen till att omfatta fler parter.

Om ytterligare parter vill ansluta sig till avsiktsförklaringen kan ärendet handläggas vid ett bilateralt styrgruppsmöte där beslut fattas.

Visionsdokument

Avsiktsförklaringen är kopplad till sex visionsdokument:

- Slutdokument från det samfälliga regeringsmötet, 14 maj 2009 i Tavastehus
- Statsrådets redogörelse om kulturens framtid i Finland
www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/OKM08.pdf?lang=sv
- Sveriges Riksdags kulturpolitiska mål 2009/ Kulturpropositionen 2011
www.kulturradet.se/om-kulturradet/kulturpolitiska_mal
- Riksteaterns internationella strategi
- ”Lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk språklag 2009:724, Sverige” som träder i kraft 1.1 2010 samt utvidgning av förvaltningsområden för minoritetsspråken bl.a. samiska och finska
- Utredningen ”Teatergrannar” i Finland

Vi hänvisar till www.scenutangranser.se eller www.rajatonnayttamo.fi för vidare läsning av visionsdokumenten.

¹ *Esbo Stadsteater, Tammerfors Arbetarteater, Åbo Svenska Teater, Kuopio Stadsteater, Jyväskylä Stadsteater, Wasa Teater, Uleåborgs Stadsteater och Kotka Stadsteater.*

Avsiktsförklaring

Genom denna gemensamma avsiktsförklaring vill vi föra fram våra avsikter rörande branschutveckling och samverkan mellan Sverige och Finland.

- Vi har för avsikt att fortsätta och fördjupa samarbetet mellan underskrivande parter. Vår avsikt är att etablera en välfungerande arbetsprocess och ett tydligt ansvar för att utveckla utbytet i respektive land med syfte att nå branschutveckling.
- Vi har för avsikt att, i en tid då kultur, kunskap, tjänster och varor, inte låter sig begränsas av nationella eller språkliga barriärer, genom samverkan ta ett långsiktigt och fördjupat ansvar för viktiga framtidsfrågor inom kultursektorn.
- Vi har för avsikt att analysera vad som fordras av våra institutioner och scenkonsten för att i framtiden kunna vara en fortsatt viktig och betydelsefull arena.
- Vi har för avsikt att bevara och utveckla språkets kulturbärande och identitetsskapande roll. Genom scenkonsten utvecklas och vitaliseras språk och kultur. Vi ska verka för en finskspråkig och svenskspråkig scenkonst som har hög lokal och global relevans.
- Vi har för avsikt att stärka Finland och Sverige som intressant och viktig region för scenkonstens utveckling i Europa och globalt.
- Vi har för avsikt att samverka för att tekniskt och konstnärligt utveckla befintliga arenor till relevanta och eftertraktade mötesplatser mellan konst och människa där språket inte utgör ett hinder eller exkluderar.
- Vi har för avsikt att bättre möta och interagera med våra minoriteter.
- Vi har för avsikt att utöka samarbetet kring frågor om utveckling av nya former för deltagande, delaktighet och inflytande.
- Vi har för avsikt att utöka mobilitet och kompetensutveckling inom scenkonsten samt att samverka kring utbildning, forskning och innovation.
- Vi har för avsikt att utveckla samarbetet kring tillämpad teater och nya produktionsmodeller inom scenkonsten.
- Vi har för avsikt förstärka samarbetet mellan teaterinstitutioner och det fria fältet i Sverige och Finland.
- Vi har för avsikt att utöka samarbete kring frågor som rör kultursektorns möjligheter och påverkan inom ekonomi och sysselsättning.

Genom att politiskt och ekonomiskt samverka bilateralt kan vi stimulera till konkreta satsningar och projekt inom nedanstående identifierade utvecklingsområden:

- **Interaktivitet/ medskapande:** öka unga människors deltagande och intresse för respektive kulturer och språk
- **Konstnärligt utbyte:** öka marknaden för konstnärer genom bilateralt utbyte och gemensamma internationella satsningar
- **Teknik/ Innovation:** stöd till forskning och konstnärligt skapande och kulturbrukande på virtuella arenor, utveckla synergier mellan virtuella och verkliga kulturarenor
- **Kompetensutveckling/ Ledarskap:** ledarskapsutveckling och bilaterala/nordiska nätverk

Organisation

Riksteatern administrerar, koordinerar samarbetet i Sverige.

Den nationella styrgruppen leder samarbetet i Sverige och består av Riksteatern, Länsteatrarna i Sverige (LTS), Svensk Teaterunion, Uusi Teatteri, Svensk Scenkonst, Kungliga Tekniska Högskolan (KTH), Kulturfonden för Sverige och Finland samt Stockholm Dramatiska Högskola.

Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland koordinerar samarbetet i Finland.

Den nationella styrgruppen i Finland leder samarbetet i Finland och består av Hanaholmens kulturcentrum, Informationscentralen för teater i Finland TINFO, Tutkivan teatterityön keskus (Tammerfors universitet), Finlands Teatrar r.f. STEFI, Teatercentrum och av regionteatrarna som representeras av Esbo Stadsteater och Åbo Svenska Teater.

Den bilaterala styrgruppen består av ordföranden Birgitta Englin (SE) och Gunvor Kronman (FI). Andra medlemmar är Hanna Helavuori / TINFO (FI), Joachim Thibblin / Åbo Svenska Teater (FI), Kerstin Brunnberg / Statens Kulturråd (SE), Lisa Hugoson/ Riksteatern (SE), Alex Jonsson / KTH (SE) och Bo-Erik Gyberg / Stockholms Dramatiska Högskola (SE).

Finansiering

Verksamheten finansieras i de båda länderna genom:

- Nationella medel för en 3-årsperiod, från Sverige och Finland.
- Fonder i Finland och Sverige
- Egna insatser från de samverkande organisationerna och andra samarbetspartners
- Sponsormedel

Vi uppmanar kulturministrar i båda länderna att bistå oss i våra avsikter och genom samverkande insatser säkerställa en fortsatt utveckling av det fördjupade samarbetet mellan Finland och Sverige. Vi hänvisar till överenskommelserna från det samfälliga regeringsmötet i Tavastehus 2009.

Dokumentation, uppföljning och utvärdering

Avsiktsförklaringens mål konkretiseras i löpande dialog och dokumenteras. Kontinuerlig uppföljning och avstämning av arbetet genomförs under treårsperioden i den bilaterala styrgruppen.

Hanaholmen den 25 november 2011,

Denna avsiktsförklaring har upprättats i 23 exemplar, varav partnerna har tagit varsitt.

Birgitta Englin
Riksteatern

Gunvor Kronman
Hanaholmen

Jussi Helminen
Esbo Stadsteater

Hanna Helavuori
TINFO

Riku Suokas
Tampereen Työväen
Teatteri

Magnus Holm
Länsteatrarna i Sverige

Ann-Mari Engel
Svensk Teaterunion

Joachim Thibblin
Åbo Svenska Teater

Ahti Ahonen
Uleåborgs Stadsteater

Dan Henriksson
Teatercentrum rf

Ann-Luise Bertell
Wasa Teater

Ulrika Holmgaard
Svensk Scenkonst

Tommi Saarikivi
Finlands Teatrar rf

Ari-Pekka Lahti
Karleby Stadsteater

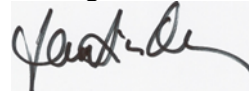
Irma Kario
Uusi Teatteri

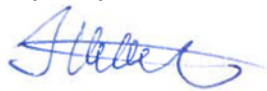
Jan Gulliksen
KTH/CSC
School of Computer
Science and Communication

Mats Wallenius
Kulturfonden för
Sverige & Finland

Anssi Valtonen
Jyväskylä Stadsteater

Lasse Lindeman
Kuopion kaupunginteatteri

Ilkka Laasonen
Kotka Stadsteater

Anders Eriksson
Finlandsinstitutet

Mika J Lehtinen
Centre for Practise as
Research in Theatre vid
Tammerfors universitet
(TTK / UTA)

Bo-Erik Gyberg
Stockholms Dramatiska
Högskola

Bilaga 1 Samarbetsområden och identifierade samarbetsprojekt hittills

Samarbetsområden:

- **Interaktivitet/ medskapande:** öka unga människors deltagande och intresse för respektive kulturer och språk
- **Konstnärligt utbyte:** öka marknaden för konstnärer genom bilateralt utbyte och gemensamma internationella satsningar
- **Teknik/ Innovation:** stöd till forskning och konstnärligt skapande och kulturbrukande på virtuella arenor, utveckla synergier mellan virtuella och verkliga kulturarenor
- **Kompetensutveckling/ Ledarskap:** ledarskapsutveckling och bilaterala/nordiska nätverk

Identifierade samarbetsprojekt hittills:

Gästspelsutbyte: Produktioner från Sverige turnerar i Finland och vice versa. I samband med det erbjuds t.ex. textning till publikens språk för att möjliggöra kultur för alla. Idén är att stärka och utveckla intresset för det finska och det svenska språket, skapa kulturnätverk och främja scenkonst- och kulturutbyte.

FINNDrama / Ny Dramatik: Ta fram nyskriven dramatik i Finland och Sverige. Stimulera översättningar och identifiera ny dramatik skriven för nya målgrupper.

Textöversättning för scen: Ett teknikutvecklingsprojekt som ger gästspelsutbyten ett stöd i form av textning av pjäser. Utveckling av översättningsapplikation användbar i till exempel iPhone/iPad/Android.

Scenrum.nu: En befintlig databas för tekniska förutsättningar inför produktionsframtagning och vid turnéanpassning i Sverige. Vi kommer att utveckla och vidga databasen med kartläggning av finländska scener och spellokaler. Scenrum.nu är en utökning och en utveckling av turnésamarbetet mellan de båda länderna.

Ny teknik/ Scenografi: Utveckling av scenkonsten för att bättre möta och interagera nya målgrupper på nya arenor. Genom ny teknik uppstår nya möjligheter sett ur ett konstnärligt perspektiv, där bl.a. innovationer som t.ex. LED väggar och golv, laserteknik och 3D hologramteknik ger en ökad konstnärlig utmaning. Syftet är att utveckla och förnya det konstnärliga uttrycket.

Interaktivitet/ Medskapande: En sammansmältning av scenkonst, sociala medier och interaktion breddar förankringen av scenkonstbegreppet och ökar räckvidden för konsten. Detta ger mer långsiktiga effekter och en ökad internationalisering av finsk/svensk scenkonst. Syftet är att utveckla och förnya mötet mellan scenkonst och publik.

Ledarskapsutveckling: Vi vill ta tillvara kompetens inom ledarskap, kommunikation, utveckling och öka det konstnärliga utbytet mellan Sverige och Finland.

Bilaga 2 Kort om samarbetsparterna

Hanaholmen

Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland arbetar för att utveckla kontakter och samarbete mellan Sverige och Finland på alla samhällets områden. I samverkan med andra skapar vi olika typer av evenemang, kurser, seminarier och projekt, tar initiativ och utreder utvecklingsbehov. www.hanaholmen.fi

Esbo Stadsteater

Esbo Stadsteater är en professionell teater som grundades år 1988. Repertoaren består av egna produktioner samt inhemska och utländska gästföreställningar. Ett urval nationellt och internationellt framstående föreställningar inbjuds att gästspela på teatern. Den konstnärliga linjen är ambitiös och klar: utmanande, innehållsmässigt högklassiga egna produktioner av allt från klassiker till internationella och inhemska nyheter. www.espoonteatteri.fi

Jyväskylä Stadsteater

Jyväskylä Stadsteater firade 50 år 2010 och huserar i ett Alvar Aalto designat hus . Teatern har två scener med kapacitet på 551 respektive 98 sittplatser. www.jyvaskyla.fi/kaupunginteatteri

Kotka Stadsteater

Kotka Stadsteater grundades 1951 och ägs av Staden Kotka. Teatern huserar i civilgardets nyrenoverade hus från 1927. www.kotkanteatteri.fi

Kuopio Stadsteater

Kuopio Stadsteater är östra Finlands enda professionella teater. www.teatteri.kuopio.fi

Uleåborgs Stadsteater

Uleåborgs stadsteater ligger på ön Vämanninsaari i mynningen av Ule älv, nära det kommersiella centrum av staden och precis bredvid torget. Eftersom teatern är något större än ön på vilken det står, en del av det är byggt ut över vattnet. Byggnaden ritades av arkitekterna Marjatta och Martti Jaatinen och stod färdig 1972. Den genomgick sedan omfattande renovering under 2002-2004. Byggnaden innehåller tre auditorier, med ungefärlig storlek på 440 m² (sittplatser för 531 personer), 225 m² (100-214 personer) och 165 m² (65 personer). Den tekniska utrustningen i huset var fullt förnyad och moderniserad i samband med renoveringen. <http://teatteri.ouka.fi>

Wasa Teater

Wasa Teater utnämndes till regionteater 1981 och verkar som en kulturinstitution i svenska Österbotten. Regionteaterstatusen innebär att Wasa Teater har kontinuerlig turnéverksamhet och att teatern varje spelår gör ett par produktioner som uppförs på olika orter inom teaterns verksamhetsområde. I dag upprätthålls Wasa Teater av Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, en samkommun som består av femton svensk- och tvåspråkiga kommuner i Österbotten. Teatern erbjuder en mångsidig och bred repertoar för alla åldrar med bland annat klassisk och nutidsdramatik, musikaler, familjepjäser, barn- och ungdomsteater samt gästspel. Teatern har också en stor finskspråkig publik. www.wasateater.fi

Åbo Svenska Teater

Åbo Svenska Teater, den enda svenskspråkiga professionella institutionsteatern i Åboland representerar historiska och kulturella värden i vår region och hela landet. ÅST:s verksamhet upprätthålls av Åbo Svenska Teaterförening r.f. Över 170 år av verksamhet i vårt gemensamma teaterhus har glatt generationer av teaterbesökare . www.abosvenskateater.fi

Tampereen Työväen Teatteri TTT

Under 2011 firar teatern 110 års jubileum. Tammerfors Arbetarteater är en modern teater vars rötter finns i arbetarteater traditionen. Teatern förnyar den finländska teaterkonsten och producerar högklassiga föreställningar. Teatern satsar på att ha en modig och mångsidig repertoar och är i ständig dialog med sin publik. I fokus för verksamheten ligger att producera upplevelser med teatern som redskap. TTT är en av Finlands nationalscener och en av de största professionella scenerna. TTT är den enda arbetarteatern i Finland. www.ttt-teatteri.fi

Karleby Stadsteater

1905 grundade Karleby arbetareföreningen som hade en nöjesgrupp, den första föreställningen gavs 20.12.1905. 1945 anställdes de första professionella skådespelarna. Teatern huserar i Skyddskårens hus från 1926. Teatern fördjupar sig i olika teman under varje spelår och är en teater som ger röst åt många. www.teatteri.kokkola.fi/

TINFO

TINFO underlättar konstnärliga nätverk och stödjer internationella samproduktioner och partnerskap. TINFO främjar finländsk samtida teater och drama i utlandet. www.tinfo.fi

Centre for Practise as Research in Theatre vid Tammerfors universitet (TTK / UTA)

Är en kulturellt engagerad högskola med social uppgift att utbilda visionärer som förstår världen och förändra den. Profilen på Tammerfors universitet accentuerar universitetets mångfacetterade forskning och utbildning på samhälle och hälsa. I sin forskning behandlar universitetets centrala frågeställningar i dagens samhälle. Genom att ge viktiga kunskaper och utbildning, hjälper universitetet människor och samhällen att förbättra deras hälsa och deras kulturella, sociala och ekonomiska välfärd. www.uta.fi

Finlands Teatrar rf

Finlands Teatrar rf (före Finlands Teaterförbund) som grundades år 1922 är intressebevaknings- och arbetsgivarorganisationen för de professionella teatrarna i Finland. Teatrar rf:s medlemmar utgörs av 46 teatrar; 45 teatrar runt om i Finland som omfattas av teater- och orkesterlagen, en som inte omfattas av lagen samt Finlands Nationalteater. Vi på Finlands Teatrar rf arbetar för att trygga verksamheten vid våra medlemsteatrar samt befrämja möjligheterna att producera god teater i Finland. Vi deltar aktivt i arbetet inom den kulturpolitiska sektorn för att därigenom befrämja och stärka de professionella teatrarnas ställning i Finland. www.suomenteatterit.fi

Teatercentrum rf i Finland

Teatercentrums verksamhetstanke är att främja de professionella teatergruppernas verksamhet samt att stärka deras ställning i Finland. Teatercentrum verkar som samarbetsorganisation för sina medlemsteatrar och fungerar som intressebevakare genom att aktivt delta i den kulturpolitiska debatten. Teatercentrum talar för ett mer jämställt teaterfält. Centret strävar, genom sin sociala påverkan, att närma det existerande teaterfältets verklighet och teaterlagen med varandra, eller m.a.o. påverka den offentliga finansieringens struktur. År 2009 har Teatercentrum 27 medlemsgrupper av vilka sex lyder under teaterlagen och 21 grupper representerar det laglösa teaterfältet. Av de laglösa teatrarna finansieras nitton genom det behovsprövade statliga understöd som riktas till teatrar som står utanför teaterlagen. www.teatterikeskus.fi

Kulturfonden för Sverige och Finland

Kulturfonden för Sverige och Finland har till syfte att främja de kulturella förbindelserna mellan Sverige och Finland genom att ge stöd till ökad kännedom om och kontakt mellan de båda ländernas

kultur, näringsliv och folk. Fonden delar ut projektbidrag och vistelsestipendier. Varje år delar fonden också ut ett antal kulturpriser som inte kan sökas. Därutöver initierar fonden egna projekt. Kulturfonden för Sverige och Finland arbetar med två utskott: ett i Finland och ett i Sverige. Fondens arbete leds av en styrelse bestående av ledamöter från Sverige och Finland. www.kulturfonden.net

Riksteatern

Riksteatern är en folkrörelse som äger en turnerande nationalscen. 236 riksteaterföreningar i Sverige är en del av Riksteatern som arrangerar, förmedlar, producerar och utvecklar scenkonst. Riksteatern når årligen en sammanlagd publik på drygt 1 200 000 personer. Riksteaterns vision är att skapa mentala krockar på många språk för att sätta tanken och känslan i rörelse samt bidra till att varje medborgare deltar, har inflytande och känner delaktighet i samhället. Riksteaterns vision är också att vara föregångare i att utöva och utveckla nya former för deltagande, delaktighet och inflytande, för att skapa morgondagens demokrati. www.riksteatern.se

Uusi Teatteri

Uusi Teatteri har nu på gång sitt nionde verksamhetsår. Teaterns egna produktioner riktas mot barn och ungdom. Att förstärka den andra och tredje sverigefinska generationens språk och identitet ligger alltid i centrum för teaterns verksamhet. Den nya minoritetslagstiftningen som trädde i kraft i början av 2010 ger detta arbete helt nya utmaningar och möjligheter www.uusiteatteri.se

Kungliga Tekniska Högskolan (KTH)

KTH ska vara ett framstående svenskt och internationellt tekniskt universitet, och hålla högsta kvalitet i all sin verksamhet. www.kth.se

Stockholms Dramatiska högskola

Stockholms dramatiska högskola, är landets största högskola för film, radio, tv och teater. Den nya högskolan – resultatet av sammanslagningen av Teaterhögskolan i Stockholm och Dramatiska institutet – har utbildningsprogram för de flesta yrken i de konstnärligt skapande branscherna www.stdh.se

Svensk Teaterunion

Svensk Teaterunion - Svenska ITI är en mötesplats för den svenska scenkonsten samt ett forum för utbyte och kontakt över gränserna. Som medlemsorganisation verkar unionen för att främja den svenska scenkonstens utveckling och utöka se internationella relationerna genom samarbete och idéutbyte samt genom att sprida kunskap och information inom scenkonsten. Unionen är svensk medlem i Internationella Teaterinstitutet, ITI, med centra i ett hundratal länder. www.teaterunionen.se

Länsteatrarna Sverige, LTS

Länsteatrarna i Sverige är en ideell organisation som består av 19 medlemsinstitutioner, alla med ett regionalt uppdrag. Genom samverkan, utveckling och opinionsbildning stärker och stödjer vi de regionala scenkonstinstitutionerna i sitt uppdrag att erbjuda hög kvalitativ scenkonst för alla i hela landet. Utgångspunkten i vårt arbete är en väl fungerande samverkan mellan politikerna i teatrarnas styrelser och teatrarnas ledning. www.lansteatrarna.se

Finlandsinstitutet

Stiftelsen Finlands Kulturinstitut i Sverige förvaltas av en styrelse som består av ledamöter från Finland och Sverige. Finlandsinstitutets målsättning är att synliggöra finländsk kultur i Sverige, befrämja den sverigefinska kulturen samt främja kulturutbytet mellan Finland och Sverige. Runt om i världen finns ytterligare 16 finländska kulturinstitut. Programmet omfattar bl. a. utställningar, konserter, film, teater, föreläsningar, kurser och seminarier.

